

DR N. MED. EWA WĄGROWSKA-KOSKI (1948–2014) – WSPOMNIENIE POŚMIERTNE

EWA WĄGROWSKA-KOSKI – OBITUARY

W dniu 18 kwietnia 2014 r. skończyła się pewna epoka w medycynie pracy. Odeszła od nas dr n. med. Ewa Wągrowaska-Koski, najwybitniejszy specjalista medycyny pracy ostatnich lat, Konsultant Krajowy w dziedzinie medycyny pracy oraz Prezes Polskiego Towarzystwa Medycyny Pracy. Doktor Ewa Wągrowaska-Koski była niezwykle zaangażowana we wprowadzanie zmian w zakresie ochrony zdrowia pracujących, tworzyła wytyczne w tym zakresie i kształtowała tę dziedzinę przez wiele lat. Straciliśmy naszą najlepszą Nauczycielkę, Przyjaciółkę i Koleżankę, która potrafiła rozstrzygnąć wszelkie problemy z zakresu medycyny pracy.

Ewa Wągrowaska-Koski urodziła się 7 lipca 1947 r. w Łodzi. Tu uczęszczała do XII Liceum Ogólnokształcącego im. S. Wyspiańskiego i w 1964 r. podjęła studia na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Łodzi. Dyplom lekarza uzyskała 12 czerwca 1970 r. Po ukończeniu studiów odbyła 2-letni staż podyplomowy w Zespole Opieki Zdrowotnej w Zgierz.

Od początku swojej pracy zawodowej realizowała zadania związane z ochroną zdrowia pracujących, która w tych latach funkcjonowała w różnych strukturach. Początkowo, w latach 1972–1976, dr Wągrowaska-Koski pracowała w Zespole Opieki Zdrowotnej Łódź-Śródmieście. W dniu 2 kwietnia 1975 r. uzyskała I stopień specjalizacji z medycyny pracy. Następnie w 1976 r.

podjęła pracę w Przychodni Chorób Zawodowych Instytutu Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera w Łodzi. Kilka lat później, 24 czerwca 1980 r., uzyskała tytuł specjalisty w dziedzinie medycyny przemysłowej. W tym czasie, w swojej pracy zawodowej dr Wągrowaska-Koski koncentrowała się przede wszystkim na orzecznictwie w zakresie chorób zawodowych. Był to okres, w którym dominowały przewlekłe zatrucia związkami chemicznymi, m.in. disiarczkiem węgla. Niezwykle zaangażowanie w pracę i wysoki profesjonalizm sprawiły, że w roku 1999 dr Wągrowaska-Koski została kierowniczką Przychodni Chorób Zawodowych. Funkcję tę pełniła do 2005 r.

Od wielu lat Ewa Wągrowaska-Koski była bardzo zaangażowana w działania wzmacniające ochronę zdrowia pracujących i zmiany legislacyjne w tym zakresie. Koniec lat 90. to początek istotnych zmian w polskiej medycynie pracy – wejście w życie w 1996 r. rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy i w 1997 r. – ustawy o służbie medycyny pracy. Wymagało to bardzo wielu przemian – nie tylko w przepisach prawnych, ale również w świadomości lekarzy i innych profesjonalistów zaangażowanych w ochronę zdrowia pracujących.

Czas pokazał również, jakie dalsze zmiany są potrzebne, a dr Ewa Wągrowaska-Koski zawsze umiała je dostrzec najwcześniej i pokierować pracami nad dalszymi modyfikacjami realizowanych zadań. W ostatnich latach np. podjęła starania zmierzające do sformułowania nowej strategii ochrony i umacniania zdrowia pracujących. W tej sprawie wielokrotnie występowała do Ministerstwa Zdrowia, przedstawiając wiele problemów istotnych dla poprawy skuteczności ochrony zdrowia pracujących, szczególnie umacniania zdrowia i zdolności do pracy populacji osób w wieku aktywności zawodowej, w kontekście niekorzystnych prognoz demograficznych.

Od 2005 r. dr Ewa Wągrowaska-Koski pełniła funkcję Naczelnego Konsultanta Dyrektora Instytutu Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera w Łodzi w dziedzinie patologii zawodowej. Dzięki swojej ogromnej wiedzy nie tylko w obszarze medycyny pracy, ale również związanej z nią legislacji była też niezwykle cennym partnerem do współpracy dla Departamentu Zdrowia Publicznego Ministerstwa Zdrowia, Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Państwowej Inspekcji Pracy w opracowywaniu i opiniowaniu licznych przepisów prawa dotyczących ochrony zdrowia pracujących.

Jednocześnie, przez cały okres pracy w Instytucie Medycyny Pracy w Łodzi (IMP), Ewa Wągrowaska-Koski aktywnie uczestniczyła w działalności dydaktycznej i naukowo-badawczej Instytutu, projektach realizowanych w ramach dotacji na działalność statutową oraz na zlecenie Ministerstwa Zdrowia. W ramach jednego z takich projektów kierowała pracami nad szkodliwością ekspozycji zawodowej personelu medycznego na leki cytostatyczne. Pomysł takiego badania powstał w wyniku rozmów z pielęgniarkami z oddziałów chemioterapii, skarżących się na problemy zdrowotne, które wiązały z narażeniem na leki przeciwnowotworowe. Efektem tych badań była praca doktorska, której tezy Ewa Wągrowaska-Koski zaprezentowała i obroniła przed Radą Naukową IMP w listopadzie 2003 r., uzyskując stopień doktora nauk medycznych.

Ogromna wiedza i zaangażowanie dr Ewy Wągrowskiej-Koski w dziedzinę medycyny pracy sprawiały, że była niezwykle skutecznym konsultantem w tym zakresie. Początkowo, w latach 1992–1998, pełniła funkcję Konsultanta Wojewódzkiego w dziedzinie medycyny pracy dla województwa wrocławskiego, budując tam podstawy ochrony zdrowia pracujących. Następnie (1999–2002) była Konsultantem Wojewódzkim dla województwa łódzkiego.

W lutym 2002 r. została powołana przez Ministra Zdrowia na stanowisko Krajowego Konsultanta w dziedzinie medycyny pracy i pełniła tę funkcję nieprzerwanie do końca życia. Wyjątkowość Ewy Wągrowskiej-Koski jako konsultanta krajowego wynikała z Jej zaangażowania. Nie ograniczała się do swoich formalnych obowiązków. Oprócz nich z niezwykłą cierpliwością odpowiadała na wszystkie pytania lekarzy, pacjentów i pracodawców z całej Polski – żadna wątpliwość dotycząca ochrony zdrowia nie pozostała bez odpowiedzi.

Przez całe życie zawodowe dr Ewa Wągrowaska-Koski bardzo aktywnie uczestniczyła też w działalności Polskiego Towarzystwa Medycyny Pracy (PTMP). Od 1995 r. była członkiem Zarządu Głównego PTMP,

w latach 1996–2004 pełniła funkcję jego skarbnika, następnie pierwszego wiceprezesa Zarządu Głównego PTMP, a od 2008 r. funkcję prezesa Towarzystwa. W tym czasie praktycznie żadna konferencja, zwłaszcza Dni Medycyny Pracy, nie odbyła się bez Jej udziału.

Od roku 2004 dr Ewa Wągrowaska-Koski zajmowała się zagadnieniami orzecznictwa i wsparcia aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Początkowo – w projekcie „Udoskonalenie systemu funkcjonowania służb orzekających o niepełnosprawności” (PHARE) – kierowała opracowaniem kryteriów kwalifikujących do niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności oraz procedur postępowania aktualnie obowiązujących w Polsce, ze wskazaniem na niezgodność tych kryteriów i procedur ze stosowanymi w krajach członkowskich Unii Europejskiej. W kolejnych latach – w ramach projektu „Wzmocnienie służby medycyny pracy w zakresie opieki nad pracownikiem niepełnosprawnym” (stanowiącego część Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego) – wzięła udział w opracowaniu i przeprowadzeniu cyklu szkoleń i warsztatów mających na celu przygotowanie kadr służby medycyny pracy do opieki profilaktycznej nad pracownikiem niepełnosprawnym lub zagrożonym niepełnosprawnością.

W ostatnich latach działalność naukowo-badawczą Ewy Wągrowskiej-Koski obejmowała projekty w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Ponadto dr Ewa została członkiem Rady Naukowej Programu „Opracowanie i wdrożenie programu profilaktycznego w zakresie wczesnego wykrywania nowotworów układu moczowo-płciowego u pracujących mężczyzn w wieku od 45. roku życia (45+) ukierunkowanego na przeciwdziałanie ich dezaktywacji zawodowej (w szczególności osób wykonujących zawody, co do których istnieje wyższe prawdopodobieństwo narażenia na choroby nowotworów układu moczowo-płciowego)”.

Była autorem lub współautorem ponad 80 publikacji i wielu monografii oraz redaktorem merytorycznym większości z nich. W ostatnich latach wygłosiła blisko 70 referatów na sympozjach i zjazdach naukowych.

Na szczególną uwagę zasługują działania dr Wągrowskiej-Koski w zakresie dbałości o jakość kształcenia podyplomowego lekarzy specjalizujących się w dziedzinie medycyny pracy i współpraca z Centrum Egzaminów Medycznych i Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego. Jej działania przyczyniły się

do uznania w 2007 r. medycyny pracy za dziedzinę deficytową i współfinansowania kształcenia podyplomowego w jej zakresie z Europejskich Funduszy Strukturalnych. Była kierownikiem naukowym wielu prowadzonych w Instytucie Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera w Łodzi kursów dla lekarzy specjalizujących się w medycynie pracy. Jako wykładowca cieszyła się największym uznaniem słuchaczy, a na Jej wykładach zawsze była 100-procentowa frekwencja.

Pod kierunkiem dr Ewy Wągrowskiej-Koski wielu lekarzy odbyło szkolenie specjalizacyjne, zakończone bardzo dobrym wynikiem egzaminu specjalizacyjnego. Dla wszystkich – zarówno specjalizujących się, jak i specjalistów – była nauczycielem i doradcą. Zawsze znajdowała czas, żeby uczyć młodych lekarzy.

Była również członkiem Rady Naukowej IMP w Łodzi oraz uczestniczyła w pracach Komisji Bioetycznej Instytutu. W latach 2002–2010 była członkiem Rady Ochrony Pracy przy Sejmie RP.

W sierpniu 2004 r. została odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi, przyznany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, i Medalem Honorowym PTMP za wybitne zasługi dla medycyny pracy. W 2009 r. otrzymała Medal Instytutu Medycyny Morskiej i Tropikalnej w Gdyni. W 2011 r. Ewę Wągrowską-Koski uhonorowano Nagrodą im. Haliny Krahełskiej – przyznaną przez Głównego Inspektora Pracy za wybitne osiągnięcia w zakresie ochrony zdrowia pracujących.

Dla wszystkich – lekarzy medycyny pracy i innych profesjonalistów związanych z ochroną zdrowia pracujących – pozostanie niekwestionowanym i niezapomnianym autorytetem. Ale pamiętać będziemy Ją przede wszystkim jako dobrego, ciepłego i mądrego człowieka, który zawsze potrafił znaleźć czas, cierpliwość i wyrozumiałość – tak dla pacjentów, jak i przyjaciół, współpracowników i znajomych. I dlatego, Ewo, tak bardzo nam Ciebie brakuje...

Jolanta Walusiak-Skorupa